

مقدمه‌ای بر پایاندها و نشریه‌های ادواری

• حمید محسنی^۱

مدیر مسئول انتشارات کتابدار

میلارد. اسکات. مقدمه‌ای بر پایاندها و نشریه‌های ادواری، ترجمه: عباس کیلوری، ابوالفضل هاشمی و سعید غفاری، تهران: دبیزش، ۱۳۸۷، شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۷۱۲-۴۶-۰

میلارد. اسکات. مدیریت پایاندها برای کتابداران، ترجمه: مهران آشوری، تهران: سمت، ۱۳۸۷، شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۰-۲۹۴-۶

کمی است. نکته مهم و اساسی دیگر حضور چند ناشر فعال تخصصی در همین حوزه است. درباره نقش و جایگاه هر کدام از عوامل فوق در تولید و انتشار متون علمی و کمیت و کیفیت تأثیرگذاری آنها و به خصوص ارزیابی کیفیت انتشارات و تأثیر مثبت یا منفی آن بر جنبه‌های مختلف کتابداری و اطلاع‌رسانی می‌توان طرح‌های پژوهشی و پایان‌نامه‌های زیادی را برنامه‌ریزی کرد تا ابعاد آن روشن شود.

مقدمه

در سال‌های اخیر انتشار متون تخصصی علم کتابداری و اطلاعات به شکل بی‌سابقه‌ای افزایش یافته است. افزایش گروه‌های آموزشی کتابداری، افزایش تعداد اعضای هیئت علمی، رشد بی‌سابقه دانشجویان این حوزه به خصوص دانشجویان تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکتری) از جمله دلایل این افزایش

یکی از مسائل مربوط به حوزه انتشارات کتابداری و بلکه همه رشته‌ها، تفکیک کتاب‌های تألیفی از ترجمه و تأثیر متقابل آنها بر همدیگر است. میزان استفاده کتاب‌های تألیفی از آخرین یافته‌های علمی خارج از کشور، نحوه استفاده و استناد به منابع مختلف خارجی، تأثیر کتاب‌های ترجمه بر آثار تألیفی، توزیع موضوعی کتاب‌های تألیفی و ترجمه و دهها مسئله دیگر را در این زمینه می‌توان مطرح کرد. انتخاب کتاب مناسب برای ترجمه که متناسب با نیازهای کشور هم باشد و همین‌طور کیفیت ترجمه از جمله نکات مهم مربوط به کتاب‌های ترجمه است. شاید نگارنده این سطور در مقاله‌ای مستقل به برخی از همین مسائل اصلی اشاره کند تا دانشجویان و پژوهشگران علاقه‌مند به این عرصه پژوهشی بیشتر توجه کنند.

ترجمه‌های دوباره یا تکراری؟

ترجمه‌های دوباره در ترجمه و تألیف از جمله مسائلی است که برخی از صاحب‌نظران نگرشی منفی نسبت به آن دارند. البته ترجمه‌های «دوباره» را نمی‌توان همواره «تکراری» محسوب کرد. زیرا اغلب تفاوت‌های آشکاری از نظر کیفی و حتی کمی بین دو ترجمه متفاوت وجود دارد. به عبارت دیگر، کتابی دو یا حتی سه بار ترجمه شده است، اما تفاوت‌های اساسی در وجوه گوناگون ترجمه وجود دارد که نمی‌توان آن را کاملاً «تکراری» محسوب کرد. زیرا اغلب واژه «تکرار» به معنای انجام دوباره و دقیق کار قبلی است. معمولاً مخاطبان حرفه‌ای‌تر به سمت ترجمه‌های بهتر حرکت می‌کنند. اما در کوتاه‌مدت کسانی که با تفاوت‌ها و سبک و کیفیت و حتی وجود دو ترجمه متفاوت آشنایی ندارند، ممکن است به اشتباه یا نادانسته کتابی را تهیه کنند که از نظر کیفی رتبه پایین‌تری دارد. نمونه‌های بسیاری در کشور وجود دارد که نشان‌دهنده ترجمه دوباره از یک عنوان کتاب خاص هم در رشته کتابداری و هم رشته‌های دیگر است. مثلاً کتاب شازده کوچولو را تاکنون چندین مترجم و ناشر منتشر کرده‌اند که برخی از آنها از سرآمدان عرصه ترجمه و ادبیات کشورند نظیر محمد قاضی، احمد شاملو و ابوالحسن نجفی، یا رمان دن آرام را در چندین مجلد هم احمد شاملو و هم محمد قاضی ترجمه کرده‌اند. در رشته کتابداری نیز برخی از کتاب‌ها دوباره ترجمه شده‌اند. نمونه آن دو کتاب قطور مرجع‌شناسی ویلیام کتس و مرجع‌شناسی کریشان کومار است. اغلب این آثار با علم به تکراری بودن ترجمه شده‌اند. البته نمونه‌های زیادی هم وجود دارد که آگاهی قبلی وجود نداشته است.

برخی از صاحب‌نظران ترجمه دوباره را منفی و کاری تکراری تلقی می‌کنند. اما از نظر نگارنده این سطور اگر

چنین پدیده‌ای آگاهانه باشد، نه تنها ایرادی بر آن وارد نیست، بلکه تأثیر مضاعفی بر کیفیت کارهای ترجمه‌ای خواهد گذاشت. از این‌رو لفظ آگاهانه را به کار برده‌ام که فردی یا ناشری با علم به اینکه این کتاب توسط فردی دیگر ترجمه شده، اقدام به ترجمه مجدد آن کرده است. برخی از دلایل تأثیر مثبت ترجمه و حتی تألیف تکراری بر کیفیت انتشارات اینهاست:

۱. امکان مقایسه بهتر کیفیت تألیف و ترجمه دو اثر را از نظر سبک و روش کار و سایر شاخص‌های ارزیابی فراهم می‌کند؛
۲. جامعه علمی و مخاطبان می‌توانند کیفیت انتشارات دو ناشر از نظر ویرایش و سایر شاخص‌های محتوایی را مقایسه کنند؛
۳. ترجمه و تألیف مجدد و آگاهانه خود نقدی بر اثر مشابه قبلی است (فراموش نکنیم که ملاحظه‌کاری‌های شخصی و عاطفی و اداری و غیره در ایران مانع جدی در نقد کارهای علمی است)؛
۴. رقابت سالم را در محیط‌های علمی افزایش خواهد داد؛

۵. این واکنش‌ها (یعنی ترجمه آگاهانه دوباره) سبب می‌شود تا ناشران و مؤلفان و مترجمان، خود را در معرض نقد و بررسی دیگران ببینند و به کیفیت کار علمی خود بیشتر توجه کنند.

طرح این مقدمات از این جهت ضرورت داشت که از کتاب مورد بحث این مقاله نیز دو ترجمه مختلف و تقریباً هم‌زمان روانه بازار نشر شده است. البته دیدگاه‌های انتقاعی و سودجویانه و حتی سوءاستفاده برخی از ناشران و مترجمان برای کتاب‌های پرفروش را هم نباید از قلم انداخت که این دو اثر از آن مبری می‌باشند.

نکته مهم دیگر آنکه نقد و بررسی یک کتاب ترجمه و تألیفی از برخی جهات متفاوت است. نقطه مشترک هر دو، محتوای اثر اصلی است. به عبارت دیگر اثر فقط از نظر محتوایی نقد می‌شود. اما در آثار ترجمه‌ای کیفیت و حتی کمیت ترجمه، نوع ویرایش و کیفیت آن، میزان وفاداری به متن اصلی، کیفیت فیزیکی چاپ و سایر ویژگی‌های خاص آثار ترجمه‌ای هم به‌طور ویژه مطرح است و اغلب هم همین دیدگاه در ایران غلبه دارد. زیرا ایرادات محتوایی اثر را نمی‌توان بر مترجم و ناشر آن خرده گرفت. اگرچه تسلط موضوعی و گاه سلیقه مترجم و ناشر در انتخاب اثری از بین آثار مشابه خود نکته‌ای مهم در ارزیابی ترجمه است.

به هر شکل با توجه به ملاحظات و مقدمات فوق، معرفی مختصر و سپس ارزیابی شخصی خود را در ادامه مطرح می‌کنم.

این اثر ترجمه کتابی با مشخصات زیر است.

برخی از صاحب‌نظران ترجمه دوباره را منفی و کاری تکراری تلقی می‌کنند. اما از نظر نگارنده این سطور اگر چنین پدیده‌ای آگاهانه باشد، نه تنها ایرادی بر آن وارد نیست، بلکه تأثیر مضاعفی بر کیفیت کارهای ترجمه‌ای خواهد گذاشت

Millard, Scott. Introduction to Serials for Library Technicians. The Haworth Information Press, 2004.

عنوان این کتاب مدیریت پیاپی‌ها برای کتابداران ترجمه شده است که بهتر بود «مقدمه‌ای بر پیاپی‌ها برای کتابداران» انتخاب می‌شد. واژه اضافی «مدیریت» نه در عنوان اصلی آن ذکر شده و نه ادعای نویسنده بر آن بوده است، زیرا همان‌گونه که ملاحظه خواهید کرد محتوای کتاب بیشتر برای آشنایی «مقدماتی» با موضوع پیاپی‌ها بوده است، و نه «مدیریت». البته گاهی در ترجمه عنوان اصلی، متناسب با ویژگی‌های زبان مقصد و همین‌طور بازاریابی کتاب، تغییراتی داده می‌شود. همین‌جا لازم است به این نکته نیز اشاره کنم که این اثر با مشخصات زیر عیناً از سوی ناشر دیگری منتشر شده است.

میلارد، اسکات. مقدمه‌ای بر پیاپی‌ها و نشریه‌های ادواری، ترجمه: عباس گیلوری، ابوالفضل هاشمی و سعید غفاری، تهران: دبیزش، ۱۳۸۷.

در عنوان این اثر نیز واژه «نشریه‌های ادواری» اضافه است. البته نفس اضافه یا کم کردن در ترجمه را نه تنها ایراد تلقی نمی‌کنم، بلکه گاهی نیز ضروری است. زیرا برخی از معادل‌ها در ترجمه از یک زبان به زبان دیگر به‌تنهایی نمی‌توانند مفهوم واژه موردنظر را منتقل کند و به همین دلیل بهتر است در چنین مواردی در صورت امکان از دو واژه مکمل یا حتی گاه مترادف و با بار معنایی تا حدودی متفاوت استفاده شود تا مفهوم موردنظر بهتر منتقل شود. اما در عنوان این کتاب ضرورتی نداشت. زیرا واژه «نشریه‌های ادواری» یا «ادواری‌ها» خود بخشی از «پیاپی‌ها» محسوب می‌شوند. به عبارت دیگر پیاپی‌ها^۱ اعم بر ادواری‌ها^۲ است. در چنین کتاب‌هایی که به‌طور خاص درباره انواع پیاپی‌ها می‌باشد، بهتر است این ظرایف در ترجمه نیز مراعات شود. زیرا تکرار در استفاده نادرست از واژه‌هایی که تفاوت‌های ظریفی با هم دارند، سبب می‌شود تا به تدریج آن واژه‌ها معادل هم تصور شوند و بعدها حتی مشکلات بسیار اساسی‌تری را در انتقال مفاهیم علمی از زبانی به زبان دیگر بوجود آورد. درست همان اتفاقی که در زمینه واژه "Information Science" در ایران رخ داده است و بسیاری از افراد به‌جای واژه «علم اطلاعات» از کلمه «علم اطلاع‌رسانی» استفاده کرده‌اند. واژه «اطلاع‌رسانی» بیشتر کلمه‌ای ابداعی فارسی است که معادل انگلیسی آن را سراغ ندارم. زیرا بیشتر فرایند «ارسال یا انتقال اطلاعات» را به ذهن می‌آورد تا خود مفهوم «اطلاعات». را. البته همین واژه «اطلاع‌رسانی» در مفهوم فارسی خود کلمه بامفهوم‌تری است که می‌تواند

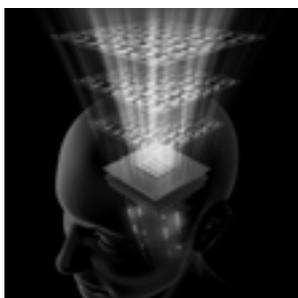
در ترکیب «کتابداری و اطلاع‌رسانی» استفاده شود. اما قطعاً استفاده از آن به‌جای اطلاعات سبب می‌شود همین برداشت نادرست در ایران به‌وجود آید که برخی از افراد علم اطلاعات و علم کتابداری را یکی تصور کنند.

سعی می‌کنم در نقد این دو اثر همین دیدگاه مقایسه‌ای را هم داشته باشم تا خوانندگان با نمونه‌ای از تفاوت برجسته در کیفیت ترجمه نیز آشنا شوند. البته به دلیل آنکه متن اصلی را در اختیار نداشتیم، نتوانستیم کیفیت ترجمه را از نظر وفاداری به متن اصلی با دقت و ظرافت بیشتر ارزیابی کنیم، اما برخی از کاستی‌های ترجمه را با همین مقایسه زیرنویس‌ها و معادل‌گذاری‌ها و نیز تجربه شخصی در ترجمه و ویرایش و آشنایی تخصصی با فعالیت‌های مربوط به پیاپی‌ها مشخص کردم.

کتاب اصلی دوازده فصل دارد که با تعریف پیاپی‌ها و ویژگی‌هایش آغاز می‌شود. شناسایی پیاپی‌ها، فراهم‌آوری و سفارش، دریافت، فهرست‌نویسی، آماده‌سازی، پی‌گیری، صحافی، تمديد اشتراک، توقف انتشار، خودکارسازی و فناوری جدید از مباحث اصلی این کتاب است. ویژگی اصلی کتاب این است که آن را باید تنها مقدمه‌ای برای ورود به مسائل پیاپی‌ها در نظر گرفت. به همین دلیل بر جنبه مقدماتی بودن آن در عنوان کتاب اصلی هم تأکید شده است تا نشان دهد آشنایی مقدماتی با موضوع پیاپی‌ها و تأکید بر برخی از جنبه‌های کارکردی و فنی‌تر از اهداف این کتاب است. به همین دلیل مسائلی که معمولاً در ارزیابی و انتخاب و جین پیاپی‌ها مطرح است و معمولاً برای کتابداران چالش‌برانگیزند، مطرح نشده است. همین‌طور فصل‌بندی کتاب تعادل و توازن لازم را ندارد. برای مثال برخی از فصل‌ها حدود چهل صفحه و برخی دیگر حدود چهار، پنج، شش و ده صفحه و فصل‌هایی نیز بیشتر از این تعداد است.

نکته مهم بعدی این است که طبعاً این اثر متناسب با نیازهای کشورهای انگلیسی‌زبان و آن هم کشورهای پیشرفته‌تر تدوین شده است. به همین دلیل بسیاری از مطالب آن را نمی‌توان در کشورهای ایران استفاده کرد. همین‌طور برخی از مسائل مطرح‌شده در اولویت مسائل مربوط به پیاپی‌ها در ایران نیست. مثلاً کارت‌های کاردکس و مطالب مربوط به وصول پیاپی‌ها از جمله همین مسائل است. زیرا حتی برای کاردکس پیاپی‌های انگلیسی در ایران از این نمونه‌های موجود در کتاب استفاده نمی‌شود. ثبت اطلاعات موجودی براساس مارک هم در کتابخانه‌های ایران چندان کاربردی ندارد. همین‌دسته از مشکلات در قسمت‌های مربوط به پی‌گیری و آماده‌سازی و صحافی هم وجود دارد. مثلاً

کیفیت بالای ترجمه در کتاب مقدمه‌ای بر پیاپی‌ها نتیجه ویرایش مقابله‌ای با کیفیت کار مترجمان آن است که البته بر هزینه‌های تولید به مقدار قابل توجهی می‌افزاید

این اثر متناسب با نیازهای کشورهای انگلیسی‌زبان و آن هم کشورهای پیشرفته‌تر تدوین شده است. به همین دلیل بسیاری از مطالب آن را نمی‌توان در کشورهایی چون ایران استفاده کرد

مقالات را تضمین می‌کند». در این بند «پیوندهای داوری‌شده» معادل عبارت انگلیسی "Refereed serials" انتخاب شده است که درست است و همین طور جملات زیر آن با توجه به سرفصل آن می‌تواند درست باشد. اما همین عبارت در کتاب مدیریت پیوندهای ننگونه ترجمه شده: «پیوندهای ارجاعی: این فهرست عنوان پیوندهایی که مقالاتشان مورد ارجاع قرار گرفته یا تجدیدنظر شده است را با دقت بسیار تعیین می‌کند. با پیوندهای ارجاعی، کیفیت مقالات تضمین می‌شود» که کاملاً نادرست است. این عبارت‌ها نشان می‌دهد که مترجم به دلیل ناآشنایی با نظام داوری در مجلات یا مقداری خوشبینانه‌تر عدم آشنایی با اصطلاحات مرتبط با این حوزه مرتکب خطای فاحشی شده است که کل محتوای این بند را نادرست و بلکه نامرتب و عجیب و غریب ترجمه کرده است. همین خطا در بخش‌های دیگر همین کتاب زیاد مشاهده می‌شود. شاید اگر تنها معادل انگلیسی یک واژه که غلط ترجمه شده در پانویس می‌آمد، خواننده آشنا با این حوزه می‌توانست تا حدودی این نقیصه را برطرف کند. دقیقاً همین خطا درباره واژه‌های مرتبط با مطلب فوق در کتاب مدیریت پیوندها (ص ۳۵) / کتاب مقدمه‌ای بر پیوندها (ص ۴۱) مشاهده می‌شود. این بار واژه "Peer reviewed" را مترجم کتاب مدیریت پیوندها «تجدیدنظرشده» و مترجمان کتاب دیگر «داوری‌شده» ترجمه کرده‌اند. تمام عبارت زیر این عبارت فرعی (حدود بیش از ۷۰ واژه) مانند عبارت نمونه قبلی نادرست و عجیب و غریب ترجمه شده است. به عبارت دیگر یک خطای مفهومی درباره یک واژه سبب شده است تا مترجم بقیه بند را هم نادرست ترجمه کند؟! در حالی که اگر مترجمی نتواند مفهوم یک کلمه یا عبارت و حتی جمله را در نهایت درک کند، بهتر است در بدترین شرایط معادلی را با ذکر پانویس انتخاب نماید و مفهوم کلی جمله را مثله نکند و درک مفهوم را به مخاطب واگذار کند، حتی ترجمه تحت لفظی هم بر این روش رجحان دارد. به عبارت دیگر مترجم نباید این اجازه را به خود دهد که مفهوم را براساس حدس و گمان خود ترجمه کند و ساختار و محتوی را کاملاً به هم بریزد. همین سیاست در سایر بخش‌های ترجمه کتاب مدیریت پیوندها زیاد مشاهده می‌شود. مطالب این کتاب به نحوی است که خواننده با متنی مواجه است که ادبیات روان و درستی دارد و حتی مفهوم آن نیز به نظر خالی از اشکال است، اما غافل از آن است که متن ترجمه‌شده اصلاً ارتباطی با متن اصلی ندارد.

۴. در کتاب مدیریت پیوندها (ص ۳۵) تیترا انگلیسی "Controlled circulation" «امانت مهارشده» ترجمه شده است؟! در حالی که معادل درست آن «شمارگان (یا

برخی از نمونه‌ها و اصطلاحات مربوط به صحافی در کتابخانه‌ها و بخش‌های صحافی ایران کاملاً نامأنوس و ناآشناست.

با این همه، اینها را نمی‌توان ضعف این کتاب تلقی کرد. زیرا از یک کتاب ترجمه انتظار نمی‌رود که درباره مسائل و مشکلات خاص مربوط به کشور ما تدوین شود. زیرا مخاطبان اصلی این اثر همان جامعه‌ای است که این کتاب در آنجا منتشر شده است. بر همین اساس، عدم طرح بسیاری از مسائل مربوط به پیوندهای فارسی را هم نباید ضعف تلقی کرد.

در مجموع، این کتاب را نمی‌توان یک کتاب درسی در دانشگاه‌های ایران پیشنهاد کرد، اما استفاده از آن به عنوان منبعی برای مطالعه بیشتر یا حتی مکمل کتاب‌های درسی خالی از فایده نیست.

به دلایل مستند و تا حدودی تطبیقی که درباره کیفیت ترجمه این کتاب در ادامه مطرح می‌شود، کتاب مقدمه‌ای بر پیوندها و نشریه‌های ادواری ترجمه گیلوری، هاشمی و غفاری از نشر دبیزش بر کتاب مدیریت پیوندها برای کتابداران ترجمه مهران آشوری از نشر سمت رجحان دارد.

۱. در کتاب‌های ترجمه‌ای ذکر معادل واژه‌ها در پانویس یا در صورت امکان پایان کتاب ضروری است. هر دو کتاب هم دارای پانویس مربوط به معادل انگلیسی برخی از واژه‌های مهم و هم واژه‌نامه پایان کتاب هستند. اما مقایسه هر دو کتاب نشان می‌دهد که کیفیت معادل‌گذاری مقدمه‌ای بر پیوندها از دیگری بهتر است. اگرچه منبع اصلی و انگلیسی را در اختیار نداشتیم، اما با مقایسه واژه‌ها، متن و کلمات پانویس و آشنایی با محتوای کتاب سعی شد مواردی انتخاب شود که اطمینان در درست یا نادرست بودن آن حاصل شود و به ناگزیر نیز «هستی از خروار» معیار ارزیابی قرار گرفت و تنها صفحات ۳۱ تا ۳۵ کتاب مدیریت پیوندها با متن مشابه مقابله محتوایی شد.

۲. برای واژه "Verification" در کتاب مقدمه‌ای بر پیوندها (ص ۳۶) معادل «تأیید» و در کتاب مدیریت پیوندها (ص ۳۱) واژه «بررسی» انتخاب شده است. در اینجا بهتر بود از واژه «شناسایی یا شناسایی پیوندها» به معنی، کنترل اطلاعات کتاب‌شناختی و سایر داده‌های موردنیاز برای انتخاب و سفارش استفاده می‌شد. زیرا واژه «تأیید» بیشتر معنای «انتخاب» را به ذهن متبادر می‌کند. ضمناً معادل «بررسی» از «تأیید» بهتر است.

۳. در کتاب مقدمه‌ای بر پیوندها (ص ۳۹) آمده است: «پیوندهای داوری شده: در این فهرست اسامی آن دسته از پیوندهایی آمده است که مقالات آنها داوری شده یا به دقت بررسی می‌شوند. این امر به نوعی کیفیت

تیراژ) کنترل شده» است. این عبارت در کتاب مقدمه‌ای بر پیاپی‌ها (ص ۴۲) «تیراژ محدود» ترجمه شده است که می‌تواند درست باشد. تمام بند زیر این تیتراژ اصلی نیز در کتاب مدیریت پیاپی‌ها به همین ترتیب نادرست ترجمه شده است.

۵. نمونه‌های فوق تنها بخش کوچکی از خطای مفهومی در ترجمه کتاب مدیریت پیاپی‌ها و مقایسه آن با کتاب دیگر است. همان‌گونه که ملاحظه کردید مواردی براساس حدس و گمان ترجمه شده است و نشان می‌دهد که مترجم با ساختار زبان انگلیسی آشنا نیست و در مواردی که با مشکل ترجمه‌ای برای یک کلمه یا عبارت مواجه شده است، خطای خود را به کل جمله و بند و بلکه کل جملات زیر آن تیتراژ تسری می‌دهد. به همین دلیل ترجمه قابل اعتمادی نیست.

۶. ویرایش ادبی هر دو کتاب در حد مطلوبی است. اما متأسفانه نثر مناسب کتاب مدیریت پیاپی‌ها سبب شده است تا ایرادات مفهومی آن را خوانندگان ناآشنا با مفاهیم مربوط به پیاپی‌ها متوجه نشوند و شاید حتی اینگونه نتیجه‌گیری کنند که کتابی با نثر خوب لابد در امانت محتوایی نیز دقت مضاعف داشته است. این مسئله نشان‌دهنده این نکته است که ناشر بسیار معتبر دانشگاهی که مسئول تدوین کتاب‌های درسی دانشگاهی است، سیاست‌های ویرایش محتوایی‌اش چندان قابل اعتماد نیست. مقابله سایر کتاب‌های ترجمه‌ای این ناشر با متن اصلی و همین‌طور مقایسه کیفیت برگردان اینگونه کتاب‌ها بین ناشران مختلف می‌تواند موضوع تحقیق بسیار جالبی باشد.

۷. کتاب مدیریت پیاپی‌ها دارای پنج صفحه بخش اصطلاح‌نامه فارسی به انگلیسی (ص ۱۶۸ - ۱۷۲) است که حاوی توصیفی از برخی از واژه‌های تخصصی مربوط به پیاپی‌هاست. در ادامه بخش اصطلاح‌نامه انگلیسی به فارسی آمده است. اینکه چرا این بخش «اصطلاح‌نامه» ترجمه شده، معلوم نیست. زیرا محتوای آن اصطلاح‌نامه‌ای نمی‌باشد. همچنین مشخص نشده که چرا مترجمان کتاب مقدمه‌ای بر پیاپی‌ها این بخش را کاملاً حذف کرده‌اند. شاید هم مترجم کتاب اول این بخش را به کتاب افزوده، اما به آن اشاره‌ای نکرده است.

۸. کتاب مدیریت پیاپی‌ها دارای نمایه‌ای است که کتاب مقدمه‌ای بر پیاپی‌ها فاقد آن است. البته واژه‌نامه انگلیسی به فارسی در کتاب مقدمه‌ای بر پیاپی‌ها به خطا نمایه انگلیسی به فارسی درج شده است. همین‌طور بهتر بود بخش منابع و مأخذ کتاب مدیریت پیاپی‌ها به پایان متن اصلی (قبل از واژه‌نامه‌ها) منتقل می‌شد. زیرا منابع و مأخذ همواره بخشی از متن اصلی تلقی می‌شود.

۹. ادعای نشر سمت در سخن ناشر این است که این کتاب برای درس «نشریات ادواری» به ارزش دو واحد ترجمه شده است. همین نکته را نشر دبیرش نیز در مقدمه مترجمان مطرح کرده است. اما با توجه به سرفصل‌های درس نشریات ادواری و ویژگی محتوایی این اثر که در قسمت‌های قبل ذکر شد، نمی‌توان چنین ادعایی را پذیرفت. به نظر می‌رسد محتوای دو عنوان کتاب تألیفی دیگر در همین زمینه با عنوان مدیریت مجلات از نشر کتابدار و مدیریت ادواری‌ها از نشر دبیرش بر این اثر به‌عنوان کتاب درسی اصلی برتری دارد. البته استفاده از این اثر را می‌توان به‌عنوان مکمل کتاب‌های فوق توصیه کرد. از این نکته مهم هم نباید غفلت شود که ترجمه مربوط به گیلوری و دیگران از نشر دبیرش بر ترجمه آشوری از نشر سمت کاملاً برتری دارد.

۱۰. بهتر بود کتاب مدیریت پیاپی‌ها ویرایش مقابله‌ای نیز می‌شد تا اینگونه ایرادات مفهومی آن در ترجمه برطرف شود. چاپ دوم آن با این کیفیت پیشنهاد نمی‌شود. همین‌طور ترجمه کتاب مقدمه‌ای بر پیاپی‌ها و نشریه‌های ادواری به‌استثنای چند واژه که معادل انگلیسی آن در پانویس ارائه شده ایراد ساختاری ندارد. ذکر این نکته نیز خالی از فایده نیست که عبارت «ویراستار فنی» به نوعی ویرایش محتوایی مربوط می‌شود که در کتاب‌های ترجمه‌ای نباید از آن استفاده شود. احتمالاً ناشر محترم (نشر دبیرش) از این واژه در معنای «صفحه‌آرایی» استفاده کرده که نادرست است. کتاب انتشارات سمت (در هزار نسخه) ۱۹۰۰۰ ریال و کتاب نشر دبیرش (در دوهزار نسخه) ۳۵۰۰۰ ریال قیمت‌گذاری شده است. قیمت نشر دبیرش با توجه به معیارهای موجود قیمت‌گذاری بازار نشر و محاسبه هزینه‌های تولید و سایر شاخص‌های نشر واقعی‌تر است. احتمالاً قیمت پایین کتاب اول به استفاده از امکانات دولتی و معیارهای غیرانتفاعی این ناشر دولتی مربوط می‌شود. همچنین کیفیت بالای ترجمه در کتاب مقدمه‌ای بر پیاپی‌ها نتیجه ویرایش مقابله‌ای یا کیفیت کار مترجمان آن است که البته بر هزینه‌های تولید به مقدار قابل توجهی می‌افزاید.

پی‌نوشت‌ها:

1. mohseni@ketabdar.org
2. Serials
3. Periodicals

در مجموع، کتاب را نمی‌توان یک کتاب درسی در دانشگاه‌های ایران پیشنهاد کرد، اما استفاده از آن به‌عنوان منبعی برای مطالعه بیشتر یا حتی مکمل کتاب‌های درسی خالی از فایده نیست